



ישעיה ברכה



יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבקהילת "מקור חיים" יע"א בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

להצלחת דן בן חנה וזוג' עכב"ב-לבריאות שמירה עליונה והרמת קרן המזל וכט"ס לעד אכי"ר

ערש"ק פרשת ניצבים - וילך, כ"ד באלול תשע"ד גליון מס' 437

אהבה היכולה להכריע את הכף...

כל הגוף רועד, רוטט עת נזכרים שבעוד מספר ימים כולנו ניכתב לשנה שלמה. לכמה רחמי שמים אנו זקוקים שנזכה להיכתב לשנה טובה וברוכה יותר, שנה בלי דאגות ויגון, שנה שלא ישפך דם ישראל כמים מיד אויבים ארורים, שנה של שגשוג והצלחה, ברכה וכל טוב. עדיין לא מאוחר. גם מי שלא זכה להתעורר עד כה יכול עדיין לשפר, יכול עדיין לשנות. אך צריך עבודה, צריך רצון, צריך דעת שחיינו וחיי משפחותינו וחיי כל ישראל אחינו על כף המאזנים. כל מצוה וחסד, מעשה טוב, צדקה, תפילה וקירבת אלוהים יכולים לשפר ולהטיב את הכתיבה, ותלמוד תורה כנגד כולם! צריכים אנו לרצות את ה' יתברך, לתת לו את הרצון לכתוב אותנו ואת כל בית ישראל לשנה אחרת, שנה שיאמרו די לצרותינו, די למכאובינו, די לסבלינו. רוצים שנת גאולה, שנה שמישיח צדקינו יבוא בטוב ובמהרה לגאולינו. כל אבא טוב חפץ לראות את ילדיו מסתדרים זה עם זה, שרויים באהבה ובשלום. להבדיל גם אבינו שבשמים רוצה זאת. אין קץ וגבול לשמחה בשישנה בשמים כשרואים שאנו מתקרבים, אוהבים ועוזרים זה לזה, חיים בשלום ואחוה, באחדות ובהבנה אחד עם השני. על הפסוק מפרשתינו: "הנסתרות לה' אלוקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת" (לכח) כתב ופירש רבם של ישראל רש"י הקדוש זיע"א שעם ישראל ערבים זה לזה. בני איש אחד אנחנו, חטיבה אחת, וצריכים אנו להתחזק באהבת ישראל כנה ובאחדות אמיתית, בפרט בימים הללו ערב הכתיבה. סיפורים לרוב מסופרים על גדולי ישראל, כיצד טרחו בגופם ובנפשם למען מצות "ואהבת לרעך כמוך", ביודם שמי שאוהב את האבא, אוהב את הבנים... סיפור נפלא סופר על האדמו"ר הצדיק, נזר ישראל ותפארתו הרה"ק רבי יעקב ישכר בער - האדמו"ר מנדבורנה זיע"א. בהגדה של פסח - יגל יעקב, מסופר על אותו צדיק וקדוש שפעם מיהר במדרגות ביתו בדרכו לתפילת מנחה, ותוך כדי הליכתו החפוזת מעד וכמעט נפל תחתיו. אחר אזור עוז והמשיך בדרכו כאילו לא אירע מאומה. לאחר התפילה נסע להשתתף בשמחת נישואי אחד מתלמידיו. הגבאי הבחין שמשהו לא נראה כשורה ושאל את כ"ק האדמו"ר זיע"א אם סובל מכאבים ברגלו. אך האדמו"ר זצ"ל לא התייחס, יצא מהמכונית ופסע כאחד האדם. פניו לא הסגירו את הכאב הנורא שהסבה לו כל פגיעה. להיפך בפנים מאירות הוא ברך את החתן והמחותנים וכל המשתתפים וסידר את הקידושין. במתינות ובמאור פנים נפרד מהחתן ומהמחותנים בשפע ברכות ועשה דרכו אל הרכב. מיד בהיכנסו לרכבו, הורה לנסוע לבית החולים. הרופאים הביטו בצילום ובקרוסול הנפוח ואמרו שאין בכוח ילוד אישה לסבול יסורים כה נוראים ובמשך שעה כה ארוכה. ועוד לעמוד על הרגליים וללכת כרגיל ולהאיר פנים. "כל אחד היה זועק מכאב", אמר הרופא. "גם אני", הסכים עימו האדמו"ר הקדוש זיע"א, אבל איך יכול הייתי להפריע לשמחה!?! אחים ואחיות יקרים, על כולנו להתחזק בדבר נפלא זה והיה זה שכרינו, ויהי רצון שנזכה אנחנו וכל בית ישראל אחינו לכתובה וחתימה טובה!

בהקשה אזוזה!

בעל האולם הטיב לבטא במתק לשונו, ולהסביר ולהבהיר את המעלות והיתרונות הנמצאות באולם הפאר המחושש. מלבד זאת הפטיר בלשונו: "טוב מראה עיניים ממשמע אוזניים!". הלקוח הנכבד, בעל בעמיו הנהן בראשו לאות הסכמה. "אנו מצידנו נעשה ככל יכולתנו שתהיה זאת חתונה השנה!", הוסיף ואמר. הלקוח נראה מרוצה, לאחר שבירר פרטים אחרונים לגבי מנות היוקרה ושכלולים נוספים. "אפשר ללחוץ יד לאות הסכמה..." המנהל המוכשר שאצה לו הדרך, הוסיף את ידו הגדולה והארוכה. והחתן דן חיך במבוכה "כמדומני שכן..." חיך בגרונו, "אומנם יש אי אילו פרטים אחרונים לסגור, אך נראה שיש ביכולתכם לעמוד בכל הדרושות". המנהל חיך לאות הסכמה. "אם כן אפשר לסגור על תאריך?". החתן נע באי נוחות, "עדיין לא", מדוע נשאל מעט בתקיפות, "תראה צריך לשאול את פי הכלה...". המנהל הוסיף בשמחה את המכשיר הסלולרי, "מה המספר", חיך באדיבות מרובה... החתן נשם עמוק והמילים אט אט בקעו מגרונו: "כרגע זוהי הבעיה האחרונה שנשאר לסגור, ברגע הראשון שאכיר אותה, אצור עימך קשר..." חיך במבוכה לנגד עיניו המשתהות של המנהל... אכן יתקל יותר... אחים יקרים אנו מנחכים, אולם אם נתבונן אולי נגלה שגם בנו קיים ונמצא החתן "היקר". במה דברים אמורים? חג ראש השנה, יום גדול ונורא, שבו הכל נקבע הבריאות והפרנסה, הישועה וההצלחה וכהנה רבות. חלילה לנו להיות כאותם אנשים שהזוהר הקדוש אומר עליהם שצווחים ככלבים "הב הב" רוצים פרנסה, רוצים רוצים... עלינו לזכור... תחילה וראש ששכינה נמצאת בגלות, ואם נבקש בכל ליבנו עם המלך להפגש "גלה כבוד מלכותך עלינו במהרה", רוצים אנו בקירבת אלוהים, חפצים אנו להמליכו עלינו, אם אך את זאת נבקש ממילא כל שאר הדברים יבואו בשלום על מקומם! אולם אם "הכלה" אינה חלילה בתמונה, כמה מגוחך להזמין תפריט עשיר במיוחד... נשכיל להפנים את המסר, ולהתחנן לבורא יתברך בלב ונפש שיגאל אותנו ואלות עולם, ושיהיה לנו ולכל בית ישראל גמר חתימה טובה לחיים טובים לאלתרו!

זמני כניסת השבת ויציאת השבת

כניסת שבת	יציאת שבת	רבונו שבת	תם
18:19	17:17	19:52	ת"א
18:05	17:15	19:56	י-ם
18:11	19:16	19:55	חיפה
18:22	19:16	19:56	ב"ש

הפטרת השבוע: שוש אשיש

מטעמים לשבת

"וילך משה וידבר את ה' ברים האלה אל כל ישראל" (לא, א)

כתב הרב "נטפי המים" זצ"ל: הגע עצמך, משה רבינו בן מאה ועשרים שנה, נושא את העם ארבעים שנה כאשר ישא האומן את היונק. היו ודאי כאלו שהיו קרובים אליו יותר, תלמידים מסורים. היו ראשי העם, הזקנים, ראשי השבטים, הדיינים. משרי האלפים ועד שרי העשרות, דרגות דרגות. אבל משה רבינו הלך להפרד מכל ישראל, עד האחרון שבהם, לא דילג על אחד! כולם חביבים, כבנים יחידים! (מעייין השבוע)

"ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל ישראל זזק ואמץ" (לא, ז)

הנה התורה הקדושה מסיימת בתיבות: "לעיני כל ישראל", ובא הכתוב כאן לומר לנו שאין חופש מהתורה, אלא "לעיני כל ישראל חזק ואמץ", דהיינו שמיד שסיימת את התורה עליך להתחזק וללמוד עוד ועוד... (תורת הפרשה)

עליכם. וזהו: "אתם ניצבים", שיש לכם העמדה בזכות האבות וגם בזכות התורה שנקראת "אמת" שבזכות שקיבלו ישראל התורה, על הקבלה בלבד נתקיים העולם, כמו שכתבו התוספות. ומידה כנגד מידה שהעולם מתקיים בשבילכם - אתם ניצבים. (מעייין השבוע)

"ואתה תשוב ושבעת בקול ה'" (ל, ח)

יש להבין, מדוע אמר "ואתה תשוב", והרי הוא מדבר עם ישראל, וברור מאלי שיעליהם הוא אומר תשוב ושבעת וכו', ומדוע הדגיש תיבת "ואתה"? ויש לומר, שמכיון שאין אדם רואה חובה לעצמו, ונטיותו תמיד להצדיק את עצמו את מעשיו, וכאשר נמצא בציבור ושומע תוכחה, בטוח הוא שלא מתכוונים אליו, לכן הדגיש הכתוב "ואתה", דע לך שגם אתה בעצמך צריך לתקן את עצמך, ואין לך להביט רק בחסרונותיהם של אחרים, אלא גם בחסרונותיך שלך עצמך... (תורת הפרשה)

"אתם ניצבים היום כולכם לפני ה' אלתיכם" (כט, ט)

"היום" - זה ראש השנה, כמו שאמרו בוזהר הקדוש. וביאר רבינו ה"אור החיים" הקדוש זצ"ל, שלא זו בלבד שכל אדם עומד בו לדין, אלא אתם ניצבים היום כולכם, כי כל ישראל ערבים זה לזה. "ראשיכם" יתבקשו לתת דין וחשבון על צאן מרעיתם, "שבטיכם" ראש השבט על שבטו, "זקניכם" זקן המשפחה על משפחתו, "כל איש ישראל" - על כל מי שיכול היה להשפיע: בן הזוג על רעותם, הורים על ילדיהם. כל מי שיכול היה להקריז, לקרב, לשכנע ולצרף - האם עשה כמידת יכולתו... (מעייין השבוע)

"אתם ניצבים היום כולכם לפני ה' אלתיכם" (כט, ט)

כתב גאון עוזנו מרן החיד"א זצ"ל: "אתם", אותיות אמת, בזכות יעקב אבינו עליו השלום, דכתיב "תתן אמת ליעקב". ובזכות אבות במעמד שלושתם, אברהם יצחק יעקב, סופי תיבות קמ"ב, גימטריא "נצב". ובזכותם בא שפע מחמישים שערי בינה, כמספר "ים", להגן

מזקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

ומכשולים, או אז מבינים שיש מנהיג לרכבת זו, ויודעים שהבורא מכין את חיינו".



הצדיק רבי עמרם בן דיוואן זצ"ל מגדולי העיר חברון היה, לפני כמאתיים וחמישים שנה. כשרבתה המצוקה בעיר, נתנו בו ראשיה עיניהם שישע לערי מרוקו ויערוך מגבית לטובת היישוב היהודי, שהשליטים התעמרו בו במיסים כבדים. נסע הצדיק למרוקו, והתקבל בהערצה ובכבוד מלכים. גאונותו נודעה בשערים וברכותיו עשו פירות וחוללו ישועות. כשהגיע לעיר פאס, בא לפניו עני בן טובים והסיח לפניו מצוקתו: בנו הגיע לפירקו ועומד הוא לשאת יתומה עניה, ואין לאל ידו להשיאם. בוש הוא לקבץ נדבות, כי ממשפחה מיוחסת הוא ולא הורגל בכך. לפיכך אינו מספר זאת אלא לצדיק, אמר לו הצדיק: "כסף לא אוכל לתת לך, כי כל הכספים שברשותי קודש הם ליישוב היהודי בעיר האבות. אבל קח נא את גלימת השבת שלי. חפץ מצוה היא, כדברי חז"ל, ותמכרנה לכל המרבה במחיר!" וכך היה. העני הפיץ את הידיעה שברשותו גלימת השבת של הצדיק הנערץ, ועשירי פאס התחרו ביניהם מי יזכה באדרת המהודרת, בגלימתו הצחורה של הצדיק פועל הישועות. לבסוף זכה בה אחד מעשירי העיר תמורת מחיר גבוה, שאיפשר לעני לערוך חתונה מפוארת לבני הזוג, כאשר הצדיק הנערץ עומד בראש הקרואים ושמתו לא ידעה גבול על המצוה שקיים והחסד שגמל. בשבת, לבש הצדיק את גלימת יום החול. אבל האר"י הקדוש כבר גילה, שמהמצוות נארג לנו לבוש רוחני זוהר, והצדיק היה עטוי בו מכף רגל ועד ראש!

(מעייין השבוע)

בפרשה הקודמת, בפרשתנו ובפרשה הבאה, קוראים אנו על הייסורים המזומנים לבוא על העבריינים לעוררם לשוב בתשובה. מעשה באדם שבא לפני הגאון רבי אברהם הכהן זצ"ל, רבה של ספאקס שבתונים ושאל: "לאחרונה תכפו עלי יסורים וצרות. למה הרע לי ה', ומדוע הביאם עלי?" אמר לו: "אספר לך מעשה שהיה. כפרי אחד ביקש לנסוע לתוניס, עיר הבירה. אמרו לו: "לך לעיר ספאקס, ושם תעלה לרכבת שתיקח אותך למחוז חפצך". והוא מימיו לא ראה רכבת! הגיע לבית הנתיבות, קנה כרטיס ונעלה לקרון. הביט סביבו, וראה חדר ארוך גדוש ספסלי ישיבה. בחר מקום, וישב. המתין. לפתע נשמעה צפירה, והחדר החל לזוז, חופז בקול שיקשוק הגלגלים! אמר: "מה זאת? החדר - נוסע?!" קם והלך לקרון הסמוך, ולקרון שאחריו, והתמיהה רק גברה: שורה של חדרים המחוברים זה לזה, וכולם נעים במהירות עצומה! הוציא ראשו מהחלון, וראה שיירה ארוכה של קרונות! שאל: "מה מניע את החדרים הללו?" אמרו לו: "ודאי תבין שאינם מעצמם. הראשון הוא הקטר, ובו מנוע רב עוצמה!". והכפרי, תמיהתו רק התעצמה: "והקטר המופלא, מעצמו נע?" צחקו ואמרו: "ודאי שלא! שם יושב הנהג - ידו על ההגה, ורגלו על הדוושה!". שב הכפרי והוציא ראשו מבעד לחלון, ראה את הקטר בראש הקרונות - ולא ראה בו איש. "אין שם אדם!", קרא בחרדה, "הקטר נוסע מעצמו, והרכבת כולה אחרי - באין מטרה וייעוד, נסיעה שלא יהיה לה סוף!". אך לפתע נשמע צפירה חדה, הרכבת האטה מהלכה ועצרה בתחנה. או אז הבין שיש נהג שמנהיג את הקטר, ומכין את מהלכו "מבין אתה" - אמר לו הרב - "כל עוד החיים זורמים כסידרם ומתנהלים על מי מנוחות, עלול האדם לחשוב שהם מתנהלים מעצמם, בדרך הטבע. אך כאשר נשמעת צפירה מחרידה, כאשר הרכבת עוצרת במהלכה, כאשר צצים עיכובים

והייתם לי סגולה

זרע של קיימא - יקח האיש תפוח קודם קיום המצוה ויאמר הפסוק (שיר השירים פרק ח פסוק ה): "תחת התפוח עוררתיך שמה חבלתך אמך שמה חבלה ילדתך" שלוש פעמים, ויברך בורא פרי העץ בכוונה ויאכל חציו, ויתן לאשתו החצי השני וגם היא תאמר הפסוק והברכה כנ"ל.

(סגולות רבותינו)

מדברי ראש הישיבה הרב"ג ר' יוסף מוגרבי שליט"א

זינוך הבנים

לחדד את המוח

פעם, לעת שנשאל ראש ישיבת פוניבז', מרן הגרא"מ שך זצ"ל - "לאיזה 'חדר' כדאי להכניס ילד", אמר: "בודאי ישנה חשיבות רבה באיכות מקום הלימודים, אך בזמננו, במקומות החרדיים, ממילא רוב המוסדות באותה רמה של תורה ויראה, ואין הבדלים כל כך גדולים שצריך לטרוח ולחפש האם יש מעלה דקה מאחד על משנהו". "אך מה שיותר משפיע" - הוסיף ראש הישיבה - "זו החממה של בית ההורים, הן לגבי ההשפעה ביראת שמים והן לגבי חידוד המוח. בבית, הילד סופג את הגישה לכל בעיה בחיים. במחיצת ההורים, יכול הילד ללמוד כי יש לחשוב היטב על כל דבר, להתבונן בהגיון ולהתעמק, וכל חידוד הראש שיעשה בין כותלי הבית, אפילו בדברי העולם, ישפיע בעתיד על מידת הבנתו, וחריפותו בלימוד". בהקשר לכך, סיפר הגרא"מ שך זצ"ל את אשר שמע מהגרי"ז - "הרב מבריסק", שאביו, הגאון רבי חיים, היה לוקחו בעודו ילד רך, מושיבו על ברכיו, חותך לפניו תפוח לכמה חלקים, ושואל אותו: איזה פלח הוא הגדול מביניהם וכמה לדעתו הפרש בכמות הגרעינים בן הפלח הקטן והגדול, ועוד שאלות שונות. כשהרב מבריסק סיפר זאת לגרא"מ שך, הוסיף שאביו רצה לחדד מוחו עוד בהיותו ילד פעוט, ולהרגילו להתעמק בהבנה ובמחשבה. והן אמת שהילדים שלומדים בתלמודי תורה על טהרת הקודש, זוכים לכך, מי יותר ומי פחות, אך מה עם אותם הלומדים בכל מיני מסגרות שם חסר את החינוך הזה? יפה שעה אחת קודם לרשום את הילדים לתלמודי תורה, לפתח את מוחם ולחדדו במחשבה נכונה ובמבט נכון על החיים, ויפה שעה אחת קודם.

שלום בית

השקן - האמיתי

הכותרת קצת מבלבלת לא כן? איך יתכן גם שקן וגם אמיתי? מעשה בתלמיד חכם, שהוצרך לאשפז את בנו החולה בבית החולים בלונדון. בא הלה לבקש מרבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, שימצא לו מהלכים אצל רופאי בית החולים. נזכר רבי יחזקאל שרב הקהילה באותו איזור, הוא בעל השפעה באותו בית חולים. ישב לכתוב לו מכתב, ופתח במילים: "כבוד הרב", אך לא המשיך. התחיל מהרהר, הרי רב זה אין רוח חכמים נוחה הימנו, ואיך אפשר להכתירו בתואר "רב", בשעה שזה נוגד את האמת. לפנות אליו בתואר אחר, גם אי אפשר שהרי בודאי יעלב, ואז את מטרתו לא ישיג. הוא נמצא בין הפטיש ובין הסדן, מצד אחד לעשות חסד, ומאידך גיסא לשקר, ומה עושים? כדרכו במצב של ספקות, כיון ליבו לאביו שבשמים שיחון אותו דעה עצה ותושיה. והנה עלה בדעתו, שיכתוב מכתבו באנגלית, ואז יפנה אליו בתואר הלועזי "ראביי", כי הרי תואר זה אינו מכוון דוקא לאלו הראויים להקרא בו... ליבנו יודע כמה בעיות בשלום בית היו נחסכות אילו היינו יודעים לנווט את המילים ואת המעשים שלנו במקום הנכון. לא כל דבר צריך לומר ולא כל דבר צריך להעיר או להגיב וגם אם צריך, יש דרך, יש אפשרות לעדן את המילים, לסגן קצת אחרת, להפעיל את השכל ולומר את ה"אמת", אך... ומזקנים נתבונן וממעשיהם של הגדולים נלמד, כל אחד לדרכו ולצרכו, ובדרך זו נמנע מאיתנו צער ועוגמת נפש, ונבלה ימינו בטוב ובנעימים.

אמרי שפר

- הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי אומר: ריבון העולמים: איני חושש מהגיהנום שלך, איני מתאוה לגן עדן שלך, מוותר אני על מלאכי עליון שלך. היודע מה אני מבקש? - אותך, אותך בלבד.
- הרה"ק רבי אהרן מקרלין אומר: הכל עלול להנטל ממני, חוץ מאלוקי שבקרבי.
- הרה"ק רבי ברוך מבז'בוז' אומר: "כי הוא יודע תעלומות לב" (תהילים מד, כב) - הקדוש ברוך הוא יודע מה שנעלם מלב האדם עצמו.
- הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב אומר: את הכל אתם זוכרים - ורק את השם יתברך הינכם שוכחים. (פתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

ינתנו לו, אולם לא יוכל לעזוב את העיר כל ימיו". נקל לתאר גודל שמחתו של האסיר, בשומעו כי הומתק דינו והוחלף בעונש קל כל כך. מיד נשלח לאחת הערים המרוחקות שבמדינה ושם ישב. לימים קרה מקרהו של העשיר הנ"ל לבוא לעיר מושבו של הנידון. נכנס אליו ומצאו עצוב ומדוכדך ביותר. משראהו הלה, נפל לרגלי מושיעו ואיש חסדו ואמר בבכי ובדמעות: "במה אוכל להיות לך על החסד שעשית עמדי? הן אתה הצלתני מעבודת פרך ומעינויים קשים!". אמר לו העשיר: "אם באמת יודע אתה ומכיר את גודל השינוי שגרמתי אני במשפטך, מדוע, אפוא, הנך מתעצב אל לבך ושרוי בצער ובדיכדוך? הן חייב היית להיות שמח תמיד וטוב לב, שניצלת מבור כלא ומעבודת פרך!". "כן", השיב לו הנידון, "ודאי נכונים דבריך. אולם בשעה שאני נזכר בכל מה שהיה לי לפני שקרה לי אותו אסון, כמה עשיר הייתי, וכמה גדול היה כבודי בעיני הבריות, כמה שפר חלקי בהיותי יושב בתוך בני משפחתי, ועתה נגזר עלי להשאיר עד יומי האחרון בעיר הזאת, רחוק מכל יקירי נפשי, ולבלות שארית חיי כאן בודד וגלמוד, היאך אוכל לזכור כל זאת ולישמח?". זו כוונת הכתוב (קהלת ב, א): "ישבתו אני ואראה וגו' והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם וגו' " (עיין פרוש רש"י שם). כי זה שאמר החכם מכל אדם: בעלי החטא, עוברי העברה, אף לאחר שכבר קיבלו את עונשם דיים, ומלאכי החבלה כבר אין להם רשות לענותם ולגרום להם צער וייסורים, אף על פי כן מוסיפים הם לשפוך דמעות ולבכות, לא מתוך צער הייסורים, אלא בגלל זה שאין להם תורה ומצוות להתנחם בהם ולשוב בהם את הנפש הדוויה והסחופה. בהיותם בארץ החיים הן יוכלו לקנות להם תורה ומצוות כאוות נפשם, אלא שלא עשו כן, ועתה נפשם יבשה אין כל, והם נמקים בעוני ובדחקות. ומעיד עליהם הכתוב: "ואין להם מנחם" - אין מי שינחמם, הואיל ולא טרחו מבעוד מועד.

(משלי החפץ חיים)

עשיר מופלג אחד היה, שהלשינו עליו לפני המלכות, שזיף שטרי כסף. חבשו אותו בבית האסורים וימים רבים היה כלאו שם, אף עונה בעינויים קשים, כדי שיודה על מעשיו. ברם האיש לא הודה. לבסוף החליטו השופטים לענותו עוד פעם בפומבי בכיכר העיר, ואחרי כן שולחו לארץ גזרה, למען יעבוד שם כל ימי חייו. בשעה שהובא הנידון לכיכר העיר, נתאספו שם אנשים הרבה, שבאו לראות בעונשו של האיש. נתיישבו השופטים במקומותיהם, השטרים עמדו על עומדם, והאסיר הועלה לבימה, כשידי ורגליו אסורות בנחושתיים. בין ההמון היה גם אדם אחד עשיר גדול, ממידועיו של העשיר האסור, שהיה מתרועע עם שרי המלוכה, ואף הוא יצא ונכנס בבתי השופטים החשובים. משראה את ידידו מובל אסור באזיקים כפושע מועד, נבהל ונשתומם, והיה הדבר תמוה בעיניו עד מאד, שכן הכירו יפה וידע כי אדם מהוגן הוא, ובטוח היה בו שהוא חף מפשע. ניגש לראש השופטים, שהיה מכרו משכבר, ואמר לו: "ימחל לי, כבוד מעלתו, בקשה לי אליו: אולי יוכל לומר לי, על מה ולמה נידון אדם זה?". "איש זה זיף שטרי המלכות", "אי אפשר! לא יאמן הדבר! מכיר אני פה אדם זה שנים רבות, ותמיד עסק כאיש ישר דרך ונאמן, שמעטים כמותו, מעולם לא היה לו עסק בעניינים כגון אלה. ערב אני לכבוד מעלתו, שנפלה כאן טעות, יכול כבוד מעלתו לדרוש ולחקור על אודותיו את אנשי עירו, וכולם יאשרו ויעידו, כי פה אדם זה שנים רבות, כן הוא", שלח השופט לקרוא לכמה וכמה אנשים מבני אותה עיר, וכולם כאחד העידו בו שאדם ישר ונאמן הוא, ולא יתכן כלל שיעשה מעשה אשר כזה. אמר השופט: "אומנם, רואה אני שאין הדבר כמות שחשבנו בתחילה, ברם אף על פי כן עדיין איני בטוח לגמרי שהוא חף מפשע, שהרי נמצאו אצלו שטרות מזויפים. ולכן זאת אעשה, הקל נקל מעליו את עונשו - מן העינויים בפומבי נפטור אותו לגמרי, אף לארץ גזרה ולעבודת פרך לא נשלחנו - ברם פטור בלא כלום אי אפשר. נוציא דינו, כי עליו לנסוע מכאן לעיר רחוקה ושם ישב, חופשי יהיה לנפשו בתוך העיר, כל צרכיו

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

ואפילו אם הגיעו בסליחות לנפילת אפים אחר עלות השחר ג"כ אומרים וידוי ונפילת אפים, כיון שרוב הפעמים רגילים לסיים לפני עלות השחר, לכן תיקנו לאומרם גם אם אירע שהמשיכו עד לאחר עלות השחר. ואין תוקעים בערב ראש השנה. והטעם כדי להפסיק בין תקיעות שהם מדרבנן לבין תקיעות של ראש השנה שהם מהתורה, ואם התוקע צריך עדיין להתלמד יתקע בחדר סגור. וכן אם לוקח שופר חדש ורוצה לנסותו אם יוכל לתקוע בו בראש השנה - מותר בחדר סגור.

יש נוהגים ללכת בערב ראש השנה לבית הקברות ולהרבות שם בתחינות. מפני שבית הקברות הוא מקום מנוחת הצדיקים והוא מקום קדוש וטהור והתפילה מתקבלת ביותר, והמשתטח על קברי הצדיקים ומתפלל - אל ישים מגמתו - נגד מתים, אלא יבקש מהשי"ת שיתן לו רחמים בזכותם. ויכול להשתטח על קבר הצדיק ולומר "הריני מבקש מנפש הצדיק הקבור פה שתתפלל עלי לפני הקב"ה כך וכך". והכהנים אסורים ללכת לבית הקברות, וכן אסורים להשתטח על קברות הצדיקים כגון מערת המכפלה, מירון, ובשאר קברי הצדיקים. ויזהרו בתפלת מנחה של ערב ראש השנה כי היא תפילה אחרונה של השנה.

מכבסים ומסתפרים בערב ראש השנה. והטעם כדי להראות שאנו בטוחים בחסדו יתברך שיוציא לצדק משפטינו, ומ"מ לא ילבש בראש השנה בגדי רקמה ומשי כמו בשאר ימים טובים, כדי שיהיה מורא הדין עליו, אלא ילבש בגדים לבנים נאים.

יש נוהגים לטבול בערב ראש השנה. ומי שאינו יכול לטבול מאיזה סיבה, ישפוך על גופו תשעה קבין מים (כשתים עשר וחצי ליטר).

נוהגים לעשות התרת נדרים בערב ראש השנה כדי להנצל מעונש נדרים, וראוי לכל אדם שילמד הלכות נדרים, כי יש הרבה נדרים שאי אפשר להתיר אותם ונכשלים בהם, וגם צריך כל אדם לזהר להבין מה שהוא אומר, ולא כמו שחושבים עמי הארצות שהוא איזה תחינה.

(הבית היהודי)

נוהגים להתענות בערב ראש השנה. ואחד הטעמים הוא מפני שערב ראש השנה הוא יום האחרון של השנה, וקיבלו חז"ל שכל העושה תשובה יום א' בשנה חשוב כאילו שב כל השנה, ולכן נהגו שכולם מתענים ומשכימים הרבה קודם אור היום ומרבים בסליחות ובידידים. ועוד טעם לתענית ערב ראש השנה - כדי שיכנס האדם לעשרת ימי תשובה בהכנעה ושברון לב, כי התענית עושה הכנעה בלב האדם, ולכן טוב שכל אדם ינהג בתענית זה, חוץ ממי שחלש הרבה וזקן וקטן.

הנוהגים להתענות בערב ראש השנה ורוצים לאכול לפני עמוד השחר, אם לא ישנו בליל ערב ראש השנה - מותר להם לאכול, אבל אם ישנו - לא יאכלו לאחר השינה. ואם הם חלשים ואין דעתם מתקררת עד שיאכלו, מוטב שיעשו התרה על מנהגם להתענות בערב ראש השנה שאין התענית הזו אלא משנת חסידיים ומנהג בעלמא, מאשר יצטרכו לאכול לפני עמוד השחר, כי הזוהר מחמיר מאד בזה.

מי שהוא תשוש וחלש, ויש חשש שאם יתענה בערב ראש השנה יחלש כוחו, אין לו להתענות כדי שלא יבא חלילה לידי חילול צום כיפור שהוא מן התורה, והתענית ערב ראש השנה הוא בשביל תשובה, ואחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין לבו לשמים.

מי שנהג להתענות בערב ראש השנה, ורוצה לבטל מנהגו לגמרי מטעמי בריאות, צריך לעשות התרה למנהגו הקודם, אבל אם אינו מבטל מנהגו לגמרי אלא רק לאותה שנה בלבד, אינו צריך לעשות התרה כלל. והמתענים ואירע להם סעודת ברית מילה וכיו"ב - רשאים לאכול. וכל שהוזמנו ע"י בעל הבית - רשאים לאכול שם ואינם צריכים התרה, וגם אינם צריכים לפרוע תעניתם.

רבים נוהגים ללקות בערב ראש השנה מלקות ארבעים, ומנהג נכון הוא משום שיימצא זכאי ביום ראש השנה בשעת הדין, וגם מפני שטוב ללקות ביום שמתענה.

אין אומרים וידוי ונפילת אפים בתפילת שחרית בערב ראש שנה, אבל בסליחות אומרים וידוי ונפילת אפים.